

De oratione

Item querit. vtrū inimicis ventā peccentibus teneamur remittere. **R**espondet deo ex iniuriā vel damno dato alicui solēt in eo cui sit iniuriā tria oriri. scilicet rancor in affectu. signum rancoris in effectu: et accusatio iuris contra iniuriantem.

Primū et secūndū tenet homo statim remittere: h̄ tertiu non nisi satisfaciāt h̄ suū posse. **¶** **Q**uintū est ferre persecutōes et tribulatōes patient. **¶** **U**n̄ apl̄s Persecutōes patimur et sustinemus. **¶** **H**abebat. **¶** **B**eati qui persecutōem patiuntur: **¶** **I**sydozus de summo bono **I**mpossibile est vt homo sis: et non gustes angustias. dolor et tristitia om̄ib; cōmunita sūt. **¶** **Q**ui ergo in flagellis murmurat: deus plus iritat: qui aduersa patienter tolēat deum citius placat. **¶** **S**ciendū autē qd libenter debemus sufferre tribulationes vt per has liberemur a futuris malis.

¶ **B**reg⁹ **D**isericorditer adhibet d̄s temporalem seueritatem: ne eternam infēat vltionem. **¶** **I**deo hic quibusdam parat: vt eos in eternū feriat. **¶** **I**deo hic ferit n̄ p̄cendo: vt in eternū parcat. **¶** **S**ecundo quia d̄ singulis sufferentijs singulariter gl̄ificamur. **¶** **A**pl̄s. **N**ō sūt p̄digne passionēs huius t̄pis. **¶** **I**sydo. de summo bono. **¶** **Q**ui vite future premiā diligēter excogitat mala om̄iā vite p̄ntis equanimiter portat quando ex illius dulcedie huius amaritudinem temperat. **¶** **S**extum est orare pro inimicis. hoc christ⁹ docuit verbo et exemplo. **¶** **P**rimo verbo et doctrina cū dixit **M**arth. **S**. **O**rate p̄ persecutōib; et calumniatōib; vos. vt sitis filij patris vestri q̄ in celis est. qui solem suū sup bonos et malos oriri facit. et pluit super iustos et iniustos. **¶** **S**cdo docuit hoc exemplo cū pro crucifixoribus suis orauit in cruce dicēs. **¶** **P**ater ignosce illis: qz nesciūt qd faciūt. **¶** **H**ac doctrinam bñ didicit b̄tus stephan⁹ q̄ stādo p se orauit: h̄ flexis genub; orauit p inimicis. **¶** **U**n̄ h̄ **A**ctuū. **¶** **6**. **S**ic nos debemus qui doctrinā et exemplū xp̄i: et fidelit̄ orare

p̄ inimicis nr̄is. **¶** **U**n̄ b̄tus **B**reg⁹. **¶** **I**lle preces suas multum valere facit. q̄ eas pro inimicis effundit. **¶** **S**ed heu aliqui petunt vindictā a dō super inimicos suos. **¶** **U**nde **B**reg⁹. **¶** **I**ubz de vt diligat inimicus: et tñ rogat deus vt occidat inimicum. **¶** **Q**uisquis sic orat: ipse suis precibus contra conditorem pugnat. **¶** **E**t talis vindictina oratio est multū periculosa homini inuidō. quia fm̄ dei iusticiam homo istereus est: vt sibi hoc malū contingat q̄ alijs hominib; sic orando optat. **¶** **I**n super omnia bona opa q̄ talis inuidus operat nō sūt sibi meritoria nec deo accepta. **¶** **U**n̄ **A**ug⁹. in t̄tio fm̄one de beato stephano. **¶** **N**emo se circumueniat nemo se seducat. **¶** **Q**ui v̄ vnū hoīem in hoc mūdo odio habet: quicqd̄ dō in bonis opib; obtulit: totū perdet.

¶ **E**xPLICIT tractat⁹ d̄ sex opib; misc̄te **¶** **I**ncipit exp̄licō super oratōem dominicā. **¶** **A**

Ones vnanimēs ioratione estote. p̄ma petri. **¶** **S**icut d̄t glosa sup illō ps̄. **¶** **A**p̄d me oīo meavi te mee. **¶** **I**llud qd̄ iustificat hoīes in hac vita est ieiuniū elemosyna et oīo. **¶** **E**t ista tria cōmendant maxime a dō: et tñ oīo maxie p̄cellit alia duo in q̄nq;. **¶** **P**rimo in faciente. qz h̄ officiu est multū facile. qz debilis nō p̄t ieiunare. nec paup elemosy nā dare: q̄libet tñ p̄t orare. **¶** **U**n̄ **P**sal̄. **¶** **A**puđ me oratio mea sp̄. **¶** **U**n̄ **I**sydo. de sum. bo. **¶** **O**ratio est cordis: nō labiorū: nō em̄ p̄ba de p̄cantis deus attendit. h̄ orantis cor inspicit. **¶** **M**elius est cū silentio orare corde sine sono vocis: q̄ solis verbis sine intuitu mentis. **¶** **E**rgo qui libet potest orare etiam mutus. salte mētaliter: vel etiam in agone constitutus.

Secundo precellit oratio in iocunditate et honorabilitate. Nihil enim delectabilius nec honorabilius est homini quam loqui cum deo omnipotenti. **U**n **Aug.** sup ps. 85. Oratio tua locutio est ad deum. quando legisti deus tibi loquitur: quando oras cum deo loqueris. Ergo in signum huius multa sunt officia que aliquibus cederent ad dedecus de quibus verecundarentur sicut arare et fodere. Sed orare quantumcumque nobili cedit ad decus et honorem. hoc patet: quia qui deuote orat: cum rege celesti loquitur. Ergo debemus cum reuerentia orare propter dignitatem regis cum quo loquimur in oratione. **T**ertio precellit oratio in dignitate: quia si oratio eo modo fiat quo debet: scilicet deo et attente. tunc secundum **Wilhelmum lugdunensem**: Oratio est encensum deo valde gratum et ministerium angelorum dignum. **U**n **Tobias** dixit angelus ad tobiam: **O**ne orabas cum lacrymis: et sepeliebas mortuos et ego obtuli orationes tuas domino. **U**n **bernardus** sup illud psalmi. Intret in conspectu tuo oratio mea. Sane virtus magna pure orationis hic notatur que quasi persona quedam ad deum intrat: et mandatum peragitur. quo caro puenire nequit. **U**n **Aug.** loquens de dignitate orationis dicit. Oratio est anime sancte presidium. angelo bono solamen. diabolo supplicium. deo gratum obsequium. **E**t non immerito secundum **Wilhelmum lugdunensem**. **I**te christus qui in quantum homo est offert orationem nostram deo patri: quod signatur in hoc quod **dyaconus** in missa thuribulum tradit sacerdoti. et sacerdos thurificat. **S**ic christus orationes ecclesie deo preponit. que preoratio multum facit eas valere. **Q**uomodo autem a deo patre contemnetur illud encensum: quod a tanto mediatore ei preoratur. **Q**uarto oratio precellit in approximatione ad deum. quoniam qui orat facie ad faciem ante deum se constituit. **P**s. Respice in me: et miserere mei. **U**n **de bernardus** in quodam sermone. **L**icet oculus hominis et omni loco oculi domini super nos speculetur: maxime tamen in oratione. licet enim

videamur semper. sed tunc etiam presentamus nos et ostendimus quasi facie ad faciem loquentes. **E**lemosyna enim per manum pauperis ad deum mittitur. **F**eiunium per afflictionem corporis deo ostenditur. sed oratio immediate deum presentem alloquitur. **Q**uinto precellit. quia est valde lucrosa et utilis. **Q**uod potest ostendi ex hoc quod nihil est ad quod oratio valere non potest. **U**n. ij. **Paral.** xx. **C**um ignoramus quid agere debeamus hoc solum residuum habemus: ut oculos nostros ad te dirigamus. **H**oc est officium ex quo homo potest lucrari omni tempore. et in hyeme: et in estate: in sereno: et in pluuiali tempore. de nocte et de die. festiuis diebus et feriatis. in infirmitate et sanitate. in iuuetute et senectute. stans. euadens. in domo et extra domum. **E**t quicquid vna hora lucratur homo plus orando quam valeat ciuitas vna. quia lucratur homo modica oratione cum deuota est regnum eternum. **Q**uicquid autem ante quam inchoetur est homo in statu damnatorum. et ante quam finiat est in statu salutis eterne.

Quomodo oratio dominica precellit omnes alias orationes. **A**

Oratio dominicalis omnes alias orationes excellit in quatuor. **P**rimo in auctoritate. quia christus verus deus eam fecit et ordinauit. **S**i autem queratur. quare eam christus fecit. **R**espondetur primo ut per eam deus honoraretur. cum enim ipse deus noster sit pater et dominus merito est honorandus. **U**n **Malachie**. i. **S**i ego dominus vbi est honor meus. **E**t ideo dicit **Ecclias**. xxxviii. **A**lissimus dedit scientiam hominibus honorare eum in mirabilibus suis. **U**n etiam ad hoc monemur. ij. **Nachab**. xv **H**onora deum. **S**ecundo ut quid esset peccatum dum doceret. **U**n **Matth.** xx. **R**espondetur quod petatis. ne hoc dicatur nobis tunc ipse christus formauit nobis orationem dominicam: in qua includuntur nobis omnia necessaria que sunt nobis petenda. **T**ertio ut quis esset orandus ostenderet. quia deus est pater omnium ad quem cura omnium pertinet. **S**apientie. vi. **E**qua

De oratione

lter est ei cura de omnibus. **S**ecundo pre-
cellit altis orationes in breuitate. **S**z
queritur quare ea ita breuē fecit. **R**espo-
deo q̄ specialit̄ p̄ter tria. **P**rimo vt faci-
lius possit capi z intelligi z melius reti-
neri. z tardius obliuisci. **S**ecūdo vt fre-
quentius possit dici z iterari z ne dicen-
tibus fastidium generaret. **T**ertio: vt nul-
lus se possit excusare ab oratiōe. quia q̄
libet hō rationalis pōt eā discere z omni
die dicere. **C**ontra hoc multi faciunt. q̄
quandoq; p̄vnum vel p̄ duos v̄l p̄ p̄les
dies p̄pter occupationes exteriores obli-
uiscuntur dicere pater noster. sed que p̄-
tinent ad corporis necessitatem nō obliui-
scuntur. quia nūq̄ fuit talis occupatio
quin tempus illud sibi assumit vt cibū
corporalem non negligant. **E**t hoc ē si-
gnū modice dilectionis dei z etiam salu-
tis p̄prie. **T**ertio excedit oratio domi-
nicalis in exaudibilitate. **E**st em̄ domi-
nica oratio magis exaudibilis q̄ aliq̄
alia oratio. **R**atio ē: quia petitionē quā
quis ordinauit z fecit non potest repelle-
re. **C**hristus autem hanc orationem or-
dinauit. z fecit. ergo zc. **U**n̄ **C**hry. sup
Mat̄h. **P**ater hanc orationem non li-
benter; exaudit: quam filius non dicta-
uit. **Q**uarto in fecūditate. **N**az omnia
necessaria corporis z anime tā in presen-
ti q̄ in futuro in ista orōne concluduntur
Et sciendum q̄ hec oratio ē valde sentē-
tiosa: ideo debet attente z intelligibiliter
dici. **D**icit em̄ **R**aban⁹ sup **M**at̄h. q̄ i
his petitionib; omnia bona vite p̄ntis
z future continent. **S**ecunditas aut̄ istius
orationis pater ex hoc. q̄ omnia que st̄
aut sunt fugiēda aut desiderāda. **D**eside-
rāda inquit bona. fugiēda inq̄ntū
mala. **P**rimo et principaliter inter om-
nia que desiderāda sūt honorem dei de-
bemus desiderare. z hoc tangitur in pri-
ma petitione ibi. **S**anctificet nomē tu-
um. **S**ecūdu est q̄ ad regnū dei pueni-
amus. ideo dicimus. **A**dueniat regnū
tuum. z hoc est bonū glorie. **T**ertiu est

vt voluntatem dei faciamus. **E**t hoc ibi
Fiat voluntas tua. z hoc est bonū gra-
tie. **Q**uartū est. q̄ ad istam vitam necē-
ria habeamus. z hoc ibi **P**anem nostrū
Illa autem que fugiēda z vitanda sunt
aut sunt mala p̄terita. z hoc ibi. **D**imit-
te nob̄ debita nostra. **A**ut futura. z hoc
ibi. **E**t ne nos inducas in temptatiōem
Aut presentia. et hoc ibi. **S**ed libera
nos a malo.

Quare dicimus pater. **U**n̄

Modo ad excitandū deuotiōnem
in nobis: tūc considerandum est. q̄
resic inchoat dñicam orōem dē-
cēdo pater z nō dñs. vel deus vel crea-
tor. **R**esponderetur q̄ talia nō sunt amo-
ris. s; pater est nomē amoris. **S**z ex quo
diligit nos paterne. z vult a nobis etiā
filialiter diligi. **I**deo dicit pater. **U**n̄. i.
Joh. iij. **V**idete qualem charitatez de-
dit nobis pater: vt filij dei nominemur
et simus. q̄ si filij z heredes: heredes q̄-
dem dei: coheredes autez christi. **Q**z si
hanc nostram dignitatē fideliter pensa-
remus: merito deberemus omnium vicio-
rū cōtemnere vilitatem. **Q**uā dignita-
tem **A**ug⁹. cōsiderans ait. **A**d maiora
natus sum q̄ vt sim mancipium corpo-
ris mei. **C**ōtemnamus ergo serui eē pec-
catorum. quia ad hoc instituti sum⁹ vt
nominemur filij dei. **A**d excitandū er-
go charitatem z deuotiōez dei in nobis
dicimus. **P**ater noster vt memorari de-
beamus q̄ simus eius filij: si orōem no-
stram salubriter deo offerre volumus.
Sed noster dixit vt ostēdat q̄ oratio de-
bet esse cōmunis. **U**n̄ **L**ipanus de
oratione dñica sic dicit. **N**ō dicimus pa-
ter meus. s; pater noster. qz pacis z veri-
tatis magister noluit singularim preces
fieri ne quis cum p̄cetur tm̄ p̄ se p̄cezet.
Secdo vt nos doceat humiliari vt nul-
lus se de nobilitate generis tactet z sicali-
os spernat. **U**n̄ **A**ug⁹. **D**onent̄ diui-
tes z nobiles nō sup̄bire minorib; v̄l cō-
tra minores. **N**ō em̄ possunt dicere ve-

re pater noster nisi fratres **D** **E** **R** go ad ostendendum qd omnes hoies tam nobiles q̄ ignobiles sunt similes q̄ntū ad p̄ncipium. quia omnes a deo creati z nudū in hunc mūdum nati. quātū ad medium. quia omnes breuis vite. quātū ad finem. quia omnes in cinerem redigē/ di. z post terminum vite. quia omnes aū tribunal xp̄i stabunt. z ibi fm̄ iusticia iudicabūtur Ad ostendendū talē eq̄litatez tunc dicimus noster **T**ertio dicit noster vt nos instruat in uiscem amare z auxiliari. ex quo fratres sumus: sic vt vnus p̄ alio oret. z damnū alterius suum reputet. sic faciūt germani fratres. **Jaco. vi.** **O**rate p̄ inuicē vt saluemini. **Uñ Am/ brosius in hexameron.** Si p̄ te roges tm̄ pro te solus rogabit. si aū pro omni bus rogas: omnes pro te rogabūt. **Uñ Chrysost. sup̄ Matheū.** Pro se orare necessitas cogit. p̄ alijs aū charitas frat/ nitatis hortatur. **D**ulcior est aū aū de/ um orō nō quam necessitas trāsmittit. h̄ quam charitas commendat.

Ques in celis **E** **C** **Q**uerit̄ **Q**ue hoc d̄t **Matheū.** cū tm̄ vbiq̄ ē deus fm̄ deitate. in terra p̄ mise/ ricordia. in inferno p̄ iusticiam. in celo p̄ gloriam. **R**espondeo p̄mo: ideo vt nos doceret sp̄i mundo z corde puro orare: vt om̄ia que sunt in celo sunt pura z mū/ da. **Johis. iij.** Sp̄s est deus z om̄es qui adorāt eū in sp̄i z veritate adorare oportet. **Uñ Aug.** Nisi sit conscientia pura a peccatis: a deo non exaudieris. mūda tm̄ cubiculū cordis z intererit q̄ ex/ audiet. **S**c̄do vt celestia z non terrena docerz nos appetere. iuxta ps̄lūm apl̄i **Colocen. iij.** **Q**ue sursum sunt q̄rite: nō que sup̄ terram. **T**ertio vt ostēdat nob̄ locū ad quē creati z redempti sumus. et ad quem om̄i die vnā dietā facere debe/ mus. **Uñ Johis. xiiij.** In domo p̄ris mei mansiōes multe s̄t. **Uñ apl̄s.** Non habem̄ h̄ manentē ciuitatē: h̄ futurā in q̄rim̄. **Uñ Aug.** xxij. li. d̄ ci. dei. **O**

de? p̄parauit diligētibz se: fidenō capte spe nō attingit. charitate nō p̄prehēdit̄ desideria z vota trāsgredit̄. acquiri p̄or estimari nō p̄t. **E**t ideo merito ad istā celestē patriā anhelare debemus. **Au/ g.** li. ij. de ciui. dei. **O** chare illā vitam amplecti debuisti: vbi est vita sine mor/ te. lux sine tenebris. iuuent̄ sine senectute. pax sine discordia. volūtas sine iniu/ ria. regnū sine p̄mutatōe. qz nō amittit̄.

Prima petitio **A** **S**anctificet nomē tuum **H**ec est p̄ma petitio in q̄ perimus vt no/ men eius sanctificet. **S**ed dice/ ret q̄s. videt̄ qd hec petitio sit incōueni/ ens. sp̄ em̄ eius nomē est sanctū. q̄ eius sanctificatio hic nō debet peti. **R**espon/ deo qd nō perimus ip̄m in se sanctificari qz sic nullo mō est magis possibile. **S**z perimus in nobis sanctificari. i. qd in no/ bis sanctū habeatur z sc̄m reputet̄ z tā/ q̄ sanctū honoret̄ corde credēdo z amā/ do **Juxta illud Esaie. viij.** **D**ñm exerci/ tuuz ip̄m sanctificate in cordibz vestris. **I**n ore ip̄m laudādo z p̄dicando. **D**a/ nielis. iij. **B**ndictū nomē glorie tue san/ ctū z laudabile. **I**n ope bñ viuēdo **S**z heu tā a pluribz xp̄ianis nomē dei blas/ phemat̄ potius q̄ sanctificat̄. **Uñ de/ hoc cōquerit̄ p̄ Esaia p̄phetam dices.** **Esa. liij.** **F**ugit nomē meū blasphema/ tur. **Uñ Rho. ij.** **N**omē dei p̄ vos blas/ phemat̄. **H**ociā p̄t dici multis pecca/ toribz deū blasphemātibz. z qui contra p̄ceptum diuinū nomē assumūt inuanū. **S**ed qlibet xp̄ianus bonus debet pe/ tere in orōne p̄mo z p̄ncipaliter honore/ dei dicēdo. **S**anctificet nomen tuū. sc̄z in nobis. in corde p̄sidam dilectōem. z in ope per virtuosam executōem.

Secūda petitio **A** **D**ueniat regnū tuū. **H**ec est se/ cūda petitio q̄ iugiter nobis ad/ uenire regnū patris celestis fer/ uētissime exoptamus dicentes. **A**due/ niat regnū tuum. **E**t ista sc̄da petitio

De orōne

fm Henricū de firmaria. conuenienter
sequitur ad p̄nam vt post adoptiōem fili
orum dei petamus regnum ipsius. qđ
p̄prie filijs dei debetur. Et ē sensus. ad
ueniat. i. ad nos veniat regnū tuū. quia
nos mortalitatis pondere p̄grauati ad
illud venire nō possumus: nisi p̄ manū
sue gratie z misericordie affectus noster
ad eius desiderū z p̄secutionem miseri
cordie subleuetur. Dicamus ergo fidu/
cialiter tanq̄ filij p̄ eius sanguinē rege/
nerati. Adueniat regnū tuū. Quia secu/
dū qđ nobis post honorē dei est deside/
rādū est regnū celeste vt illuc pueniam?
Et hoc petimus hic in secūda petitiōe
dicendo Adueniat regnū tuū. i. ad nos
et in nos. s. vt regnes in nobis in p̄senti.
Juxta illud Luce. xviij. Regnū dei int̄
vos est. Et vt in futuro tecū regnemus
cū dicturus est electis suis illud Math
xxv. Venite benedicti zc.

Tertia petitiō.

Hic voluntas tua sicut in celo et
in terra. Hec est tertia petitiō in
qua petimus nobis bonū sp̄iale quod
p̄inet ad meritum nostrū. Et fm Hen
ricū de fir. hec petitiō recto ordine sequit̄
ad scđam. Cōgruū em̄ est vt cui⁹ regnū
postulam⁹: ei⁹ voluntati in oibus p̄rea
mus. Sciendū aut̄ qđ de⁹ sp̄ialiter vult
a nob̄ tria. Prīmū vt quertamur a pec
catis. Ezech. xvij. Nūquid voluntatis
mee est mors impj. Idē. Nolo mortez
p̄tōris. Et ideo expectat vt miseref̄ no
stri. Vñ Aug⁹ in li. de vita xp̄iana Si
deus paties nō esset: iā genus humanū
defecisset. Nec iustos d̄ peccatorib⁹ habe
rem⁹ si deus p̄festim veller punire p̄tō
res. s. vt sero p̄tōr quertat̄ z viuat pa
tient̄ expectat. Exemplū de maria mag
dalena. petro z paulo. z sic de alijs: qui
om̄es in inferno arderent si misericōdia dei
eis nō subuenisset z eis vitā ad emēdā/
dū plongasset. Scđm qđ deus a nob̄
vult est. vt in melius p̄ficiamus. Vñ
ap̄ls. Hec est voluntas dei sanctificatio

vestra. Quia sp̄ p̄ficere in melius debe
mus. qz nullus p̄t stare in via dei qn̄ an
tecedat v̄l retrocedat. Hoc p̄t fm Ber
nar. In via dei stare regredi est Tertū
ē qđ vult qđ oēs saluemur. Ap̄ls. Vult
oēs saluos fieri. Et hanc triplicē volun
tatem dei petimus hic a nobis impleri.
qz sine suo munere fieri nō p̄t. Vñ An
selmus. Nā sicut deus nō operat̄ bonū
in hoīe nisi hō voluerit. Sic nec hō p̄t
facere. nisi habuerit dei adiutorij. sicut
nec semē sine terra. nec terra sine semine
fructificat. sic nec hō sine deo. nec de⁹ si
ne hoīe bonū operat̄ in hoīe. Sequit̄.
Sicut in celoz in terra. Vbi sciendum
fm Henricū de firmaria. Per celū intel
ligunt̄ viri iusti z p̄ terrā intelligunt̄ pec
catores. Vt sit sensus. qđ sicut voluntas
tua fit in bonis z iustis hoibus tibi fide
liter obsequētib⁹. Ita etiā fiat in terra.
id est in ip̄is peccatorib⁹. vt scz ad te cō/
uertant̄ z tibi seruiāt. Ergo orās in hac
clausula debet dirigere intentiōem in de
um optādo oibus p̄tōrib⁹ veniam z
grām z iustificatiōem a peccatis. vt z ip
si voluntatem dei sicut z iusti salubriter p̄
ficere valeāt. Scđo mō fm sc̄m Tho.
Per celū intelligunt̄ sancti z angeli in ce
lo ex̄ites. s. p̄ terram in terra viuentes:
Vt sit sensus. sicut in ciuib⁹ celi sic in ci
uib⁹ terre. Hoc est sicut sancti z ange
li p̄formāt voluntatē suam voluntati di
uine in celis. sic faciant hoīes in terris.
Sed cōtra hoc faciūt qđ murmurāt con
tra deum in tribulatōibus. Et hoc est
signum carentie diuine gratie. Sicut
vas vacuum magnam resonātiā fa
cit. z currus nō vnctus cum clamore in
cedit. sic et tales. Sed boni christiani
voluntatem suam deo conformant ex
emplo christi qui dixit. non mea sed tua
voluntas fiat. Vñ Cassiodorus su
per illud psalmiste. Voluntarie sacrifi
cabo tibi. Voluntarie deo sacrificant
qui inter angustias passionum iugiter
gratias agunt.

Quarta petitio. **H**anc enim nostrum quotidianum da nobis hodie. Hec est quarta petitio qua petimus post bonum spirituale bonum corporale. id est necessaria in vita presenti quibus valeamus pervenire ad patriam. Nam per panem omnia necessaria intelliguntur. Ecclesiast. xxxix. In initium vite hominis panis et aqua. Sciendum autem quod necessaria corporis a deo petenda sunt: quia ipse dat escam omni carni. Psalmis. Oculi omnium in te sperant domine. Modus autem quo petere debeamus ista temporalia nobis pulchre in ista petitione demonstrat. Nam hic insinuat: quod a nobis debet tolli omnis cibi superfluitas. Ideo dicit Panem nostrum. Item omnis cupiditas et omnis superflua sollicitudo. Ideo dicit quotidianum da nobis hodie. Contra illos qui ad annum: immo ad annos plurimos ista petunt: et cum nimia sollicitudine ista temporalia colligunt: ut ille dives de quo in evangelio dicitur: qui dixit. Anima mea habes multa bona in annos plurimos. Et responsum est ei. Stulte hac nocte raperent tibi diaboli animam tuam et ea que congregasti cum manebunt. Item dicit da: per hoc nobis insinuat quod non debes per te recipere: sed a datore omnium. id est a deo humiliter petere. Ille enim per se recipit quod iniuste lucrat: quia hoc deus sibi non dat sed per se recipit. Quomodo ergo orant usurarii: fuēs. et ceteri quia omnia iniuste lucrantur. qui dicunt da: cum ipsi per se contra deum et salutem propriam talia recipiunt. Item dicit nobis: per hoc insinuat: ut nullus sibi temporalia appropriet. Chrysostomus. Omnia que dat nobis deus: siue orantibus. siue militantibus non solum nobis dat: sed etiam alijs dat per nos. ut cum de eo accipimus a deo petentibus partem faciamus. Unde etiam beatus Augustinus. de verbis domini firmone. 42. De meo vitique quod ait christus. da mihi et reddam tibi. Habuisti me largitorem: fac me debitorem.

Pauca mihi das pluravitique tibi reddam. Terrena mihi das: celestia vitique reddam. Temporalia das: et eterna restituam: immo merito ipse etiam tibi restituam. Secundo in hac petitione nomine panis spirituale panem petimus. id est sacramentum eucharistie. quod est robur anime et medicina ipsam muniens. cibum et confortans in via presentis vite contra omnes spirituales defectus. Unde Joannis. vi. christus ait. Ego sum panis vivus qui de celo descendi: si quis manducaverit ex hoc pane. vivet in eternum. Unde sanctus Thomas de aquino. Panis qui petitur. deus est: qui est cibus angelorum. refectio beatorum qui in celo datur: et in terra comeditur. Quo sancte quis usus fuerit mortem in eternum non gustabit. Unde etiam Chrysostomus. Panis vite christus est: hunc autem dari nobis quotidie postulamus: ne qui in christo sumus: et eucharistiam quotidie accipimus impediante aliquo gravi delicto dum a celesti pane prohibemur. a christi corpore separemur.

Quinta petitio. **M**itte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Hec est quinta petitio: in qua petimus remissionem omnium peccatorum nostrorum in deum: in proximos: et in nosmetipsos. Queritur quare christus dixit: dimitte nobis debita nostra et non peccata nostra: Respondeo secundum Henricum de firmaria. quod christus melius dixit. dimitte nobis debita nostra: quam si dixisset. dimitte nobis peccata nostra. Nam plus petimus dicendo dimitte nobis debita nostra. quam si diceremus. dimitte nobis peccata nostra. Nam in primo petimus dimitti nobis tantam culpam quam penam quam tenemur exolvere pro peccatis nostris. Quod non fieret in secundo. scilicet dicendo peccata: quia peccata quicquid dimittuntur quantum ad culpam: et tamen remanet reatus quantum ad penam.

De oratione

Sequitur. Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Hoc signanter addit. quia alias non fieret remissio peccatorum: sicut clare in euangelio patet ubi christus dicit. Cum stabitis ad orandum: dimittite si quid habetis aduersus aliquem. ut pater vester celestis dimittat vobis peccata vestra. Unde beatus Bernardus. Si vis ut tibi peccata dimittantur. omnis rancor et indignatio a corde tuo euellatur. **S**ciendum quod secundum Henricum de firmaria in lesione qua quis leditur ab aliquo est duo considerare. videlicet ipsam culpam que ex lesione incurritur: et illam solum deus remittit. Et etiam rancorem quem quis concipit contra illum qui ipsum lesit. et illum tenemur dimittere si velimus nobis a deo dimitti. Quia alias quis peteret contra seipsum. scilicet quod deus sibi non ignosceret: sicut ipse alijs non vult ignoscere. Unde Lyprianus dicit. Nulla est tibi accusatio in die iudicij cum secundum tuam propriam sententiam iudicaris: et hoc quod alijs feceris: tibi ipsi patiaris. **¶** Queritur utrum peccatores possunt vel debent hoc dicere: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris: cum tamen adhuc stant in rancore contra proximum. nec sibi indulserunt: nec indulgere intendunt. Videtur quod non: quia mentiuntur: et mentiundo peccant. ergo non debent dicere illaverba. sicut et nos dimittimus debi. n. in dominica oratione. Dicendum quod peccatores dicere debent. nec mentiuntur. quia hec oratio est comunis. Et licet non habeat veritatem ex parte eorum: tamen habet veritatem ex parte ecclesie in persona cui dicitur. Unde dicit beatus Thomas secunda secunde. q. 83. Dicere non cessent imo plus valet dicere quam obmittere.

Sexta petitio.
Atenos iducas in temptationibus. Hec est sexta petitio in qua petimus preseruari a futuris malis

et a peccatis. sicut antea in quinta petitione petiuimus indulgeri nobis preterita mala et peccata: sic hic in sexta petimus preseruari a futuris malis et peccatis. Scendum autem quod in hac petitione non petimus ut simpliciter non temptemur: sed ne inducamur in temptationem. Ille enim inducitur in temptationem qui superat et capit: sicut piscis in reti. Christus enim fuit temptatus. sed non in temptationem ductus. Unde beatus Thomas ad aquino. Non ei petimus: ut non temptemur quia temptari non est malum. sed magis elad virtutis exercitium quam viriliter resistitur. Unde Augustinus. Temptatio cui resistitur non est peccatum. sed magis causa exercende virtutis. **¶** Sciendum etiam quod necessarium est quod temptamur. quia magna pars meritoz nostrorum consistit in sustinendo tribulationes et in vincendo temptationes. quia alias opera et exercitia bona modica sunt. Unde Augustinus. Nullus hominum est tanta iusticia perditus: cui non sit necessaria tribulationis temptatio ad proficiendum. Unde Bernardus. Quotiens resistitis: totiens coronaberis. Permitunt enim super nos temptationes a deo: ut temptati resistamus. resistendo vincamus. vincendo mereamur vitam eternam. Unde Hieronymus in epistola. Quis sanctorum sine certamine coronatus est. Unde Augustinus. Si nullus esset hostis: nulla esset pugna. Si nulla pugna: nulla victoria. Si nulla victoria nulla corona. quia secundum apostolum. Nullus coronabit nisi qui legitime certauerit.

Septima petitio.
Sed libera nos a malo. Hec est septima petitio et vltima illius nostre dominice orationis. in qua petimus ab omni presenti malo liberari. Unde ergo Lyprianus dicit. hoc petimus ut ab omni malo imminente liberemur. et merito. quia totus mundus est plenus periculis. Et nos vudique sumus circumdati multiplicibus laqueis. quia supra habemus timorem inordinatum: ab infra amorem inordinatum. ab antevoluntate perversam. a retro peccatorum preteritorum delectationem. a dextris ex-

